

گزارش تفسیری مدیریت ریسکهای اصلی

شناسایی ریسکهای اصلی

در ژوئیه ۲۰۱۹ هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB) به‌طور آزمایشی رهنمودی را درباره انجام قضاوت بااهمیت در تهیه گزارش تفسیری مدیریت^۱ تصویب کرد. به‌طور کلی، اطلاعات زمانی بااهمیت قلمداد می‌شود که به‌طور معقول بتوان از آن انتظار داشت که بر ارزیابی سرمایه‌گذاران و بستانکاران از چشم‌انداز آینده جریانهای نقد و مباشرت مدیریت از منابع اقتصادی واحد تجاری تاثیر بگذارد.

رهنمود یادشده برای تمام اطلاعات مندرج در گزارش تفسیری مدیریت به‌کار می‌رود. برای کمک به تهیه‌کنندگان گزارش تفسیری مدیریت در به‌کارگیری رهنمود هیئت در شناسایی اطلاعات بااهمیت درباره ریسکها، **بیانیه حرفه‌ای بازنگری شده**^۲ باید برای شناسایی ریسکهای «اصلی»، که اطلاعات درباره آنها به‌احتمال زیاد برای ارزیابی سرمایه‌گذاران و بستانکاران بااهمیت است، رهنمود ارائه کند. هیئت، در بحث درباره خصوصیت‌های مدل کسب‌وکار واحد تجاری، جنبه‌های اصلی راهبرد مدیریت برای پایداری و توسعه مدل، و منابع و روابط اصلی واحد تجاری، نتیجه گرفت که اقلام اصلی آنهاست که به توانایی واحد تجاری برای خلق ارزش و ایجاد جریانهای نقد مربوط است. این تعریف، با نگاه سرمایه‌گذاران و بستانکاران در مورد چشم‌انداز جریانهای نقد آینده، از جمله در درازمدت، سازگاری دارد. به‌نظر می‌رسد اصول مشابهی در مورد ریسک کاربرد دارد و بیانیه حرفه‌ای بازنگری شده باید ریسکهای اصلی را آنهایی شناسایی کند که ممکن است موجب **درهم‌ریختگی**^۳ توانایی واحد تجاری برای خلق ارزش و ایجاد جریانهای نقد شوند.

بیش از آن، بیانیه حرفه‌ای بازنگری شده، برای کمک به تهیه‌کنندگان گزارش تفسیری در شناسایی ریسکها، باید رهنمود ارائه کند. سرمایه‌گذاران و بستانکاران بر این موضوع تمرکز می‌کنند که چگونه ریسکها بر مدل کسب‌وکار، راهبرد مدیریت برای پایداری و توسعه مدل، و منابع و روابط واحد تجاری تاثیر می‌گذارند. در نتیجه، مثالهای ممکن درباره ریسکهای اصلی، آنهاست که ممکن است موجب درهم‌ریختگی موارد زیر شوند:

- یکی از خصوصیت‌های مدل کسب‌وکار واحد تجاری، مانند ریسکهایی که ممکن است موجب از دست رفتن برتری رقابتی واحد تجاری شوند؛

واحد تجاری برای جریانهای نقد آینده و مباشرت مدیریت از منابع واحد تجاری، اثرگذار باشد.

بررسیهای انجام شده نشان می‌دهد که اطلاعات درباره ریسک‌هایی که در درازمدت در برابر واحد تجاری قرار دارد، برای سرمایه‌گذاران و بستانکاران مهم است. بنابراین، سودمند است که در بیانیه حرفه‌ای بازنگری شده مشخص شود که ریسکی که ممکن است منجر به درهم‌ریختگی مهم شود، لازم است در گزارش تفسیری مدیریت بحث شود حتی اگر امکان درهم‌ریختگی تنها ممکن باشد که در درازمدت اتفاق بیفتد. در این حالت، برای در نظر گرفتن این که آیا به‌طور معقول انتظار می‌رود که اطلاعات درباره ریسک ممکن است بر ارزیابی سرمایه‌گذاران و بستانکاران از چشم‌انداز آینده واحد تجاری برای جریانهای نقد آینده و مباشرت مدیریت، اثرگذار باشد، مدیریت لازم است زمانبندی پیامد و تاثیر ارزش زمانی پول را در نظر بگیرد.

بعضی از حوزه‌های گزارشگری واحدهای تجاری را ملزم می‌کنند که فهرستی جامع از ریسکها یا عوامل ریسک موثر بر واحد تجاری را ارائه کنند، در نتیجه بعضی از این ریسکها ممکن است در به‌کارگیری رهنمود یادشده اصلی قلمداد نشوند. در بیانیه حرفه‌ای بازنگری شده باید اشاره شود که ارائه اطلاعات در پاسخ به الزامات نظارتی، اگر چنین اطلاعاتی درکل موجب ابهام اطلاعات بااهمیت موجود در فضای گزارش تفسیری مدیریت نشود، ممنوع نیست. ممکن است در رهنمود مربوط به ریسکها، لازم باشد روشن شود که ریسکهای اصلی باید مشخص و از دیگر ریسکهایی که تنها برای مقاصد نظارتی و مقرراتی منظور می‌شوند، متمایز باشند.

اگر تعامل با سرمایه‌گذاران و بستانکاران مدیریت را آگاه سازد که آنان تصور ریسکی را دارند که تاثیری عمده بر واحد تجاری دارد، شاید به این خاطر که آن ریسک بر همپیشگان صنعت اثرگذار بوده است، یا اگر درباره اثربخشی اقدام مدیریت برای کاهش ریسک ابهام وجود داشته باشد، مدیریت باید اشاره به آن ریسک در گزارش تفسیری مدیریت را در نظر بگیرد حتی اگر مدیریت به این نتیجه رسیده باشد که آن ریسک، برای واحد تجاری ریسک اصلی نیست. در این حالت، دلایل

• یکی از جنبه‌های اصلی راهبرد مدیریت، مانند ریسک‌هایی که ممکن است برای دستیابی به **منزلگاه‌های** ^۴ مهم مانع ایجاد کنند؛ یا

• یکی از منابع یا روابط اصلی، مانند ریسک‌های مرتبط با شهرت واحد تجاری.

به‌علاوه، سرمایه‌گذاران و بستانکاران نیازمند اطلاعاتی درباره ریسک‌هایی هستند که وجود واحد تجاری را تهدید می‌کند. در نتیجه، مثال دیگر از ریسک اصلی، **ریسک موجودیت**^۵ است که ممکن است به‌خاطر مشکلات نقدینگی یا تسویه تعهدات موجب شود واحد تجاری نتواند به حیات ادامه دهد، یا موجب شود مدل کسب‌وکار به این خاطر، برای مثال، که محصول اصلی در اثر تغییر مقررات غیرقانونی شود، دیگر دوام‌پذیر نباشد.

این موضوع مورد توجه هیئت بوده است که آیا لازم است بعضی جنبه‌های رهنمود درباره اهمیت، در ارتباط با شناسایی ریسک‌های اصلی بیشتر توضیح داده یا روشن شود. به‌طور مشخص هیئت به‌صورت آزمایشی تصمیم گرفت که رهنمود درباره اهمیت باید مدیریت را ترغیب کند که در انجام قضاوت درباره اهمیت احتمال رخداد یک موضوع، و نه فقط بزرگی اثر آن را، در نظر بگیرد، بیانیه حرفه‌ای بازنگری شده باید موارد زیر را توضیح دهد:

• به‌طور معمول، اطلاعات درباره یک موضوع به‌احتمال بیشتر ممکن است بااهمیت قلمداد شود اگر هم احتمال رخداد موضوع و هم بزرگی اثر احتمالی آن، هر دو، بالا باشد؛ اما

• در بعضی موارد، حتی اگر احتمال رخداد موضوع پایین باشد، ممکن است لازم باشد مدیریت اطلاعاتی درباره موضوع ارائه کند، برای مثال، وقتی که اثر احتمالی خیلی بالا باشد.

این موضوع برای شناسایی ریسک‌های اصلی که باید در گزارش تفسیری مدیریت بحث شود، مهم است زیرا ریسکی که ممکن است منجر به درهم‌ریختگی مهم شود شاید نیاز باشد در گزارش تفسیری مدیریت بحث شود حتی اگر احتمال آن درهم‌ریختگی پایین باشد، اگر به‌نظر مدیریت به‌طور معقول بتوان انتظار داشت که اطلاعات درباره ریسک ممکن است بر ارزیابی سرمایه‌گذاران و بستانکاران از چشم‌انداز آینده

مدیریت برای اصلی قلمداد نکردن ریسک ممکن است در گزارش تفسیری مدیریت توضیح داده شود.

اطلاعاتی که درباره ریسک باید ارائه شود

توضیح ریسکها و چگونگی تاثیر آنها بر واحد تجاری

برای آشنایی با ریسکهای اصلی که واحد تجاری با آنها روبروست، سرمایه‌گذاران و بستانکاران به اطلاعاتی نیاز دارند که چه ریسکهایی و چگونه ممکن است بر واحد تجاری تاثیر بگذارند.

رهنمود احتمالی برای توصیف این که چه ریسکهایی اصلی هستند، ممکن است توضیح دهد که گزارش تفسیری مدیریت ممکن است لازم باشد دربرگیرنده اطلاعاتی درباره موارد زیر باشد:

• **ماهیت ریسک** - توصیف ریسک که نشان دهد که ریسک ممکن است منجر به کدام درهم‌ریختگی شود، برای مثال، ریسک درهم‌ریختگی زنجیره تامین یا ریسک شهرت. توصیف ریسک باید خاص واحد تجاری و بر پایه طبقه‌بندی داخلی واحد تجاری باشد. بیانیه حرفه‌ای ممکن است نشان دهد که رهنمود درباره ریسکهای اصلی و مثالهای ریسکهای اصلی ارائه شده در آن رهنمود ممکن است به واحدهای تجاری در شناسای ریسکها کمک کند، اما نوع ریسکهایی که باید در گزارش تفسیری مدیریت توصیف شود را شناسایی نمی‌کند.

• **علل ممکن ریسک** - توصیف عوامل، رخدادها یا موقعیتهای که ممکن است منجر به رخ دادن پیامدهای منفی شود. بعضی علتها داخلی هستند، مانند مشکلات در راه‌اندازی مدل کسب‌وکار یا در گزینش یا اجرای راهبرد، که به‌طور معمول در کنترل مدیریت است. بعضی علتها ممکن است قسمتی یا درکل بیرونی باشند، مانند آنهایی که مربوط به دسترسی به منابع محدود، یا متوقف‌شدن یک رابطه، یا آنهایی که مربوط به روندها و عوامل موجود در محیط بیرونی هستند. ممکن است سودمند باشد که در گزارش تفسیری مدیریت نشان داده شود که درهم‌ریختگی ممکن است ناشی از چه مواردی باشد:

- یک رخداد موردی یا نادر اما در مقیاس بزرگ، مانند یک فاجعه طبیعی یا یک حمله سایبری وسیع؛

- یک روند دائمی یا پیوسته که به‌طور معمول به موقعیتهای

دارای استمرار مربوط است تا این که یک رخداد منفرد، برای مثال، درجه حرارت در حال افزایش. گرچه، بعضی روندها ممکن است در پی یک رخداد پدید آیند، برای مثال، تغییرات الگوهای سفر ناشی از همه‌گیری؛ یا

○ ترکیبی از رخدادها یا موقعیتهای - یک رشته رخدادهای نامرتب یا یک مجموعه از موقعیتهایی که در مجموع منجر به تمرکز ریسکها و پیامدهای منفی می‌شوند، حتی اگر چنین رخدادها یا موقعیتهای به‌تنهایی ممکن نباشند که مهم قلمداد شوند. برای مثال، ریسک نقدینگی، در نتیجه ترکیبی از تاخیر یا نکول پرداخت به‌وسیله مشتریان، تغییرات شرایط اعتباری به‌وسیله تامین‌کنندگان، و تغییرات قوانین مالیاتی که منجر به تعهداتی برای انجام پرداختهای مالیاتی سنگین می‌شود، ممکن است افزایش یابد.

رهنمود ممکن برای توصیف چگونگی تاثیر ریسکهای اصلی بر واحد تجاری ممکن است توضیح دهد که گزارش تفسیری مدیریت ممکن است لازم باشد برای کمک به سرمایه‌گذاران و بستانکاران برای آشناسدن درباره موارد زیر اطلاعاتی را دربرگیرد:

- بزرگی تاثیر اگر پیامد منفی رخ دهد - اطلاعات کیفی یا کمی ممکن است نیاز باشد تا مقیاس درهم‌ریختگی ممکن در نتیجه پیامد منفی را نشان دهد. این اطلاعات ممکن است شامل بروردی از دامنه پیامدهای ممکن یا بروردی از بدترین پیامد ممکن باشد. مدیریت همچنین ممکن است بخواهد تحلیل نمایشنامه‌ای اضافه کند؛ اگر وی چنین تحلیلی تهیه کرده باشد و اگر فکر کند چنین تحلیلی ممکن است به سرمایه‌گذاران و بستانکاران در ارزیابی کمک کند. در بعضی حالتها، ممکن است تعیین مقدار درهم‌ریختگی ممکن، دشوار باشد که در این حالت برای کمک به سرمایه‌گذاران و بستانکاران در انجام ارزیابی، ممکن است نیاز باشد مدیریت اطلاعات کیفی فراهم کند.

- احتمال رخ دادن یک پیامد منفی - در گزارش تفسیری، به‌ضرورت لازم نیست مقدار احتمال رخ دادن یک پیامد منفی تعیین شود زیرا همیشه ممکن نیست که انجام بروردهای معقول از احتمال امکانپذیر باشد. گرچه، گزارش تفسیری مدیریت باید برای کمک به سرمایه‌گذاران و بستانکاران در برورد احتمال رخ دادن یک پیامد منفی دربرگیرنده اطلاعات

دیگر به عنوان ریسک اصلی قلمداد نمی‌شود.

چگونگی پایش و مدیریت ریسکها به وسیله مدیریت، و چگونگی کاهش درهم‌ریختگی اگر رخ دهد

یکی از ارزیابی‌هایی که سرمایه‌گذاران و بستانکاران در ارتباط با ریسکها انجام می‌دهند، این است که مدیریت تاچه اندازه به‌طور موثر ریسکها را شناسایی و مدیریت می‌کند. انتظار نمی‌رود که گزارش تفسیری مدیریت دربرگیرنده اطلاعات تفصیلی درباره چگونگی شناسایی ریسکها به‌وسیله مدیریت باشد. سرمایه‌گذاران و بستانکاران می‌توانند وجود ریسک را از اطلاعات ارائه‌شده در سایر بخشهای متن گزارش تفسیری مدیریت استنتاج و ارزیابی کنند که مدیریت تاچه اندازه به‌طور موثر ریسکها را با استفاده از اطلاعات افشاشده در گزارش تفسیری مدیریت درباره ریسکها، شناسایی کرده است. به‌ویژه، اطلاعات درباره این که مدیریت چگونه روندها و عوامل موجود در محیط بیرونی را پایش می‌کند و پاسخ می‌دهد، برای این ارزیابی کمک‌کننده خواهد بود. گرچه، در بعضی موارد مدیریت ممکن است تصمیم بگیرد که جنبه‌های خاص فرایندهای داخلی واحد تجاری را برای شناسایی ریسکها توصیف کند، اگر به این نتیجه برسد که چنین اطلاعاتی ممکن است در ارزیابی سرمایه‌گذاران و بستانکاران به آنها کمک کند. به نظر می‌رسد اطلاعات درباره دیگر جنبه‌های مدیریت ریسکهای اصلی، یعنی درباره پایش ریسکها، که احتمال رخ‌دادن یک پیامد منفی را به‌کمترین حد می‌رساند، و درهم‌ریختگی را کاهش می‌دهد، لازم است در گزارش تفسیری مدیریت ارائه شود. رهنمود احتمالی در بیانیه حرفه‌ای بازنگری شده ممکن است توضیح دهد که گزارش تفسیری مدیریت ممکن است لازم باشد اطلاعات زیر را دربر گیرد:

- پایش ریسک- توصیف این که چگونه مدیریت عواملی را که بر ریسک اثر می‌گذارند پایش می‌کند، شامل احتمال رخ‌دادن یک پیامد منفی، بزرگی اثر احتمالی آن، و زمانبندی درهم‌ریختگی احتمالی. این توصیف ممکن است شامل موارد زیر باشد:

- مدیریت از چه شاخصهایی برای پایش ریسک استفاده می‌کند (برای مثال، آمارهای بیرونی یا سنجه‌های داخلی

گزارش تفسیری مدیریت

باید برای کمک به

سرمایه‌گذاران و بستانکاران

در برآورد احتمال رخ‌دادن

یک پیامد منفی

دربرگیرنده اطلاعات باشد

باشد زیرا بر ارزیابی آنها از ابهام جریانهای نقد آینده واحد تجاری تاثیر دارد. چنین اطلاعاتی ممکن است شامل موارد زیر باشد:

- اطلاعات در مورد روندها یا آمار گذشته درباره رخ‌دادن یک رخداد، برای مثال یک رخداد یکبار در ۵۰ سال؛
- این که اگر پیامد منفی رخ دهد آیا واحد تجاری نفوذی بر آن دارد، و در نتیجه آیا ممکن است اقدامی انجام دهد که احتمال آن را به کمترین حد برساند. واحدهای تجاری به‌طور معمول کمتر ممکن است بر علت‌های بیرونی ریسک نسبت به علت‌های درونی نفوذ داشته باشند؛ یا
- این که آیا عوامل کاهش‌دهنده یا تشدیدکننده که احتمال پیامدهای منفی را کاهش یا افزایش دهند وجود دارند، از قبیل اقدام دولت یا فشار به‌وسیله گروه‌های دارای منافع.

- زمانبندی درهم‌ریختگی ممکن- گزارش تفسیری مدیریت ممکن است نشان دهد که آیا انتظار می‌رود ریسک بر واحد تجاری در کوتاه‌مدت، میان‌مدت، یا درازمدت تاثیر بگذارد.

- تغییر در وضعیت ریسک- گزارش تفسیری مدیریت لازم است آشکار سازد که آیا ریسک جدید است، یا در دوره‌های گزارشگری پیشین بحث شده است: که آیا در احتمال رخ‌دادن پیامد منفی، یا زمانبندی آن، تغییری وجود داشته است. به‌علاوه، گزارش تفسیری مدیریت ممکن است توضیح دهد که چرا ریسکی که در دوره گزارشگری پیش توصیف شده بود،

استفاده شده برای اندازه‌گیری میزان در معرض ریسک بودن) و چه کنترل‌هایی برای شناسایی تغییرات درخور توجه در زمانبندی و احتمال پیامد منفی برقرار بوده، و تعیین این که آیا نیازی برای اقدام کاهش دهنده مدیریت وجود داشته است. ○ توصیف جنبه‌های فرایندهای داخلی برای پایش ریسک-

بیانیه حرفه‌ای بازنگری شده باید

ریسک‌های اصلی را

آنهايي شناسایی کند که

ممکن است موجب درهم‌ریختگی

توانایی واحد تجاری

برای خلق ارزش و

ایجاد جریانهای نقد

شوند

مدیریت ممکن است بخواهد مشخص کند که چه کسی برای پایش ریسک مسئول است، برای مثال، آیا یک کمیته مشخص برای پایش ریسک سایبری تشکیل شده است، یا آیا مدیر ارشد اجرایی مسئولیت نظارت بر ریسک را به عهده گرفته است. این موضوع، ممکن است اطلاعات سودمندی در ارتباط با دیدگاه مدیریت در اختیار سرمایه‌گذاران و بستانکاران قرار دهد که این ریسک تا چه اندازه برای واحد تجاری درخور توجه است (که به علاوه ممکن است نشانه‌ای از بزرگی تاثیر احتمالی آن ارائه کند). مدیریت همچنین ممکن است در نظر بگیرد که درباره دوره زمانی پایش و در این باره که چگونه رتبه ریسک را در اولویت‌های خود تعیین می‌کند، اطلاعات ارائه دهد.

○ چگونه پایش و اندازه‌گیری موفقیت اقدام مدیریت در مدیریت ریسک- مدیریت می‌تواند از شاخصهای اصلی عملکرد (KPI) برای پایش و اندازه‌گیری علل ریسک استفاده

کند. برای مثال، تعداد تصادفات مربوط به سلامتی و ایمنی ممکن است یک معیار موفقیت مدیریت در مدیریت کردن یکی از علل ریسک شهرت باشد. دیگر شاخصهای اصلی عملکرد ممکن است به آن چه به وسیله ریسک زیر تاثیر قرار می‌گیرد مربوط باشد، از قبیل معیارهای عملکرد مالی یا رضایت کارکنان، که روند مثبت ممکن است نشاندهنده آن باشد که ریسک مرتبط به خوبی مدیریت شده است.

• به کمترین حد رساندن احتمال رخ دادن یک پیامد منفی- توصیف اقدامی که مدیریت برای کاهش شانس رخ دادن پیامد منفی انجام می‌دهد یا دوری کردن از تمرکز ریسکها از طریق، برای مثال، سرمایه‌گذاری در فناوری جدید یا کاهش اتکا به تامین‌کننده خاص.

• کاهش بزرگی درهم‌ریختگی اگر رخ دهد- توصیف اقدام مقدماتی برای آمادگی که مدیریت انجام داده است یا اقدامی که مدیریت در نظر دارد انجام دهد تا درهم‌ریختگی را اگر رخ دهد، کاهش دهد. مثالاها از اقدامی که مدیریت انجام داده ممکن است شامل شرکت در عملیات مصون‌سازی برای کاهش ریسکهای ارزی یا تهیه طرحهای تداوم کسب‌وکار برای حوادثی از قبیل آتش‌سوزی، انفجار یا حوادث طبیعی اثرگذار بر کارخانه باشد. مثالاها از اقدامی که مدیریت در نظر دارد انجام دهد تا درهم‌ریختگی را اگر رخ دهد، کاهش دهد، ممکن است شامل استفاده از تامین‌کنندگان جایگزین باشد که با آنها هم‌اکنون رابطه ایجاد شده یا انتقال به کار از راه دور اگر دسترسی به دفاتر کار ناممکن شود.

پانوشتها:

- 1- Management Commentary
- 2- Revised Practice Statement
- 3- Disruption
- 4- Milestone
- 5- Entity's Existence

منبع:

- IFRS, Staff Paper, Management Commentary Project; Risks, May 2020